

GLÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY **Departament Pracy**

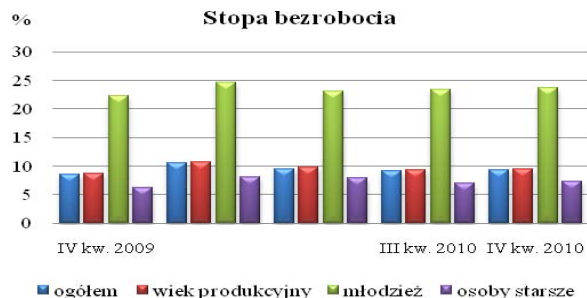
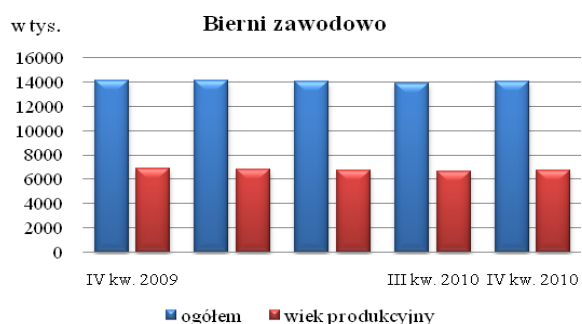
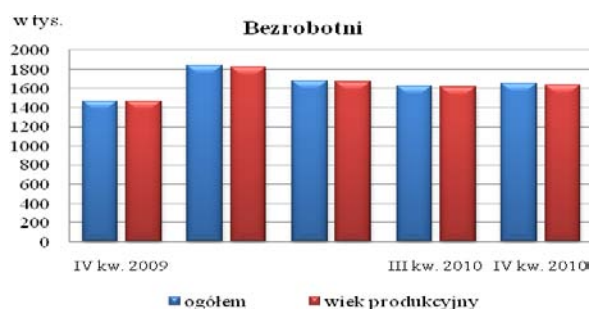
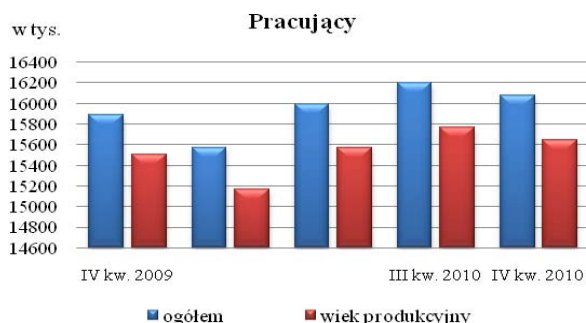
MONITORING RYNKU PRACY

Kwartalna informacja o aktywności ekonomicznej ludności

Informacja została opracowana na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), przeprowadzonego w **IV kwartale 2010 roku**. W szerszym zakresie wyniki badania zostaną zaprezentowane w publikacji GUS „Aktywność ekonomiczna ludności Polski, IV kwartał 2010” i udostępnione w Internecie pod adresem: http://www.stat.gov.pl/gus/praca_wynagrodzenia_PLK_HTML.htm

PODSTAWOWE WYNIKI BAEL dla osób w wieku 15 lat i więcej

IV kwartał 2009	III kwartał 2010		IV kwartał 2010
15 885	16 199	liczba osób pracujących w tys.	16 075
1 471	1 627	liczba osób bezrobotnych w tys.	1 649
14 149	13 898	liczba osób biernych zawodowo w tys.	14 016
55,1	56,2	współczynnik aktywności zawodowej w %	55,8
50,4	51,1	wskaźnik zatrudnienia w %	50,6
8,5	9,1	stopa bezrobocia w %	9,3

PODSTAWOWE DEFINICJE PRZYJĘTE W BAEL

Podstawą metodologii BAEL są definicje ludności aktywnej zawodowo (pracujących i bezrobotnych), przyjęte na XIII Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w październiku 1982 r. i zalecane do stosowania przez Międzynarodową Organizację Pracy i EUROSTAT.

Za **ludność aktywną zawodowo** (tzw. siła robocza) uważa się wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne, zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę jakąkolwiek pracę przynoszącą dochód lub zarobek, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym lub dzierżawionym gospodarstwie rolnym albo prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
 - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
 - z innych powodów przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
 - do 3 miesięcy,
 - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia (od I kwartału 2006 r.).

Do pracujących – zgodnie z międzynarodowymi standardami – zaliczono również uczniów, z którymi zakład pracy lub osoby fizyczne zawarły umowę o naukę zawodu lub przyuczenie do określonej pracy, jeżeli otrzymywali wynagrodzenie.

Ze względu na przyjęte założenia metodologiczne, liczba pracujących uzyskana z BAEL nie obejmuje niektórych kategorii osób, które są wliczane do pracujących w sprawozdawczości z zakresu zatrudnienia, m.in.:

- pracujących mieszkających w hotelach pracowniczych,
- pracujących za granicą na rzecz polskich pracodawców.

Klasyfikacja statusu zatrudnienia oparta została na *International Classification of Status in Employment* (ICSE) i wyróżnia następujące kategorie pracujących:

- **pracodawca** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i zatrudnia co najmniej 1 pracownika najemnego,
- **pracujący na własny rachunek** – osoba, która prowadzi własną działalność gospodarczą i nie zatrudnia pracowników,
- **pracownik najemny** – osoba zatrudniona na podstawie stosunku pracy w przedsiębiorstwie publicznym lub u pracodawcy prywatnego, również w indywidualnym gospodarstwie rolnym,
- **pomagający bezpłatnie członek rodziny** – osoba, która bez umownego wynagrodzenia pomaga w prowadzeniu rodzinnej działalności gospodarczej, w tym w prowadzeniu gospodarstwa rolnego.

Do **pracujących na własny rachunek** zaliczono również agentów we wszystkich rodzajach agencji (od 2004 r.).

W kategorii pracujących wyróżniono osoby **pracujące w pełnym i niepełnym wymiarze czasu** pracy, na podstawie samooceny respondenta.

Dane o miejscu pracy osób pracujących oraz o ostatnim miejscu pracy osób bezrobotnych i biernych zawodowo prezentowane są w BAEL w układzie *Polskiej Klasyfikacji Działalności* (PKD - 2007). Na tej podstawie wyróżniono następujące **sektory ekonomiczne**:

rolniczy	- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,
przemysłowy	- Górnictwo i wydobywanie; Przetwórstwo przemysłowe; Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; Budownictwo,
usługowy	- Pozostałe sekcje.

Dane nie obejmują nieustalonego rodzaju działalności.

Bezrobotni, wg BAEL, to osoby w wieku 15-74 lata (od I kwartału 2001 r.), które spełniły jednocześnie 3 warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany),
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po badanym tygodniu.

Do bezrobotnych zalicza się także osoby, które nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie przez okres nie dłuższy niż 3 miesiące oraz były gotowe tę pracę podjąć (do 2003 r. włącznie definicja nie uwzględniała ich gotowości do podjęcia pracy).

Od I kw. 2008 r. czas poszukiwania pracy liczony jest od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwała co najmniej 4 tygodnie. W związku z tym dane te nie są porównywalne z wynikami z lat poprzednich.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne wg powyższych kryteriów, tzn. osoby, które w okresie badanego tygodnia:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były gotowe do jej podjęcia w ciągu 2 tygodni następujących po badanym tygodniu,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie:
 - dłuższym niż 3 miesiące,
 - do 3 miesięcy, ale nie były gotowe tej pracy podjąć (od 2004 r.).

Wśród biernych zawodowo wyróżnia się grupę **zniechęconych**, do której należą osoby nieposzukujące pracy, ponieważ są przekonane, że jej nie znajdą.

Do **absolwentów** zaliczono osoby w wieku 15-30 lat, które ukończyły szkołę w okresie ostatnich 12 miesięcy i nie kontynuują nauki.

Wiek produkcyjny: 18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn; **młodzież**: 15-24 lata; **osoby starsze**: 55-59/64 lata.

Uwaga!

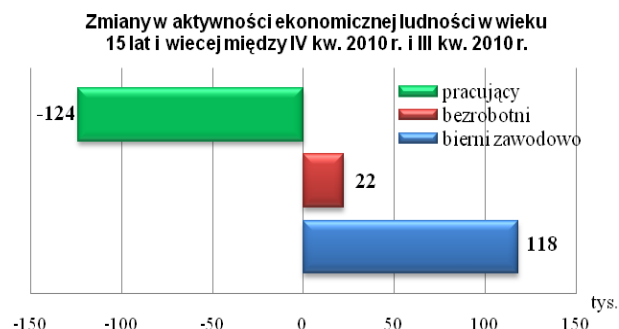
Od I kw. 2010 r. próba do BAEL została dwukrotnie zwiększona i obecnie liczy 54,7 tys. mieszkań, z czego w IV kw. 2010 r. zbadanych zostało 35,8 tys.

1. AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ

W analizowanym kwartale zbiorowość aktywnych zawodowo liczyła 17,7 mln osób (z tego 16,1 mln pracujących i 1,6 mln bezrobotnych), a biernych zawodowo 14,0 mln osób.

W porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku liczba osób aktywnych zawodowo zwiększyła się o 367 tys. osób (tj. o 2,1%), natomiast populacja biernych zawodowo zmniejszyła się o 133 tys. osób, tj. o 0,9%. Wewnątrz populacji aktywnych zawodowo wzrosła liczba pracujących – o 190 tys., tj. o 1,2%, jak i liczba bezrobotnych – o 178 tys., tj. o 12,1%.

W stosunku do poprzedniego kwartału liczba osób aktywnych zawodowo spadła o 103 tys. osób, tj. o 0,6%, a populacja biernych zawodowo wzrosła o 118 tys. osób tj. o 0,8%. Wśród aktywnych zawodowo zwiększyła się liczba osób bezrobotnych - o 22 tys., tj. o 1,4%, zaś populacja pracujących zmniejszyła się o 124 tys., tj. o 0,8%.

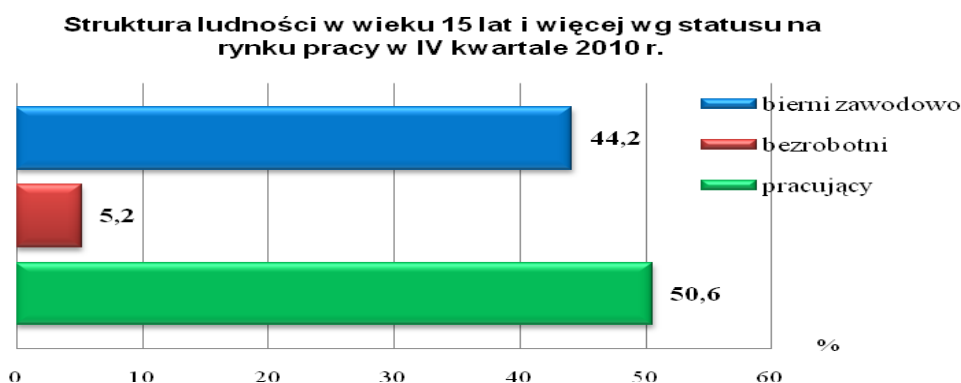
Tabl. 1. Ludność aktywna i bierna zawodowo w IV kwartale 2010 r.

Tabl. 1. Liczebność aktywna i bierna zawodowo w IV kwartale 2016 r.

Wyszczególnienie	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo
	ogółem	pracujący	bezrobotni	
	w tysiącach			
Ogółem	17724	16075	1649	14016
mężczyźni	9703	8844	858	5391
kobiety	8022	7231	791	8625
Miasta	11004	9966	1038	8590
Wieś	6720	6109	611	5427

W wyniku tych zmian na rynku pracy liczba osób niepracujących przypadających na 1000 osób pracujących (bezrobotnych, jak i biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej) zmniejszyła się w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku, natomiast wzrosła w porównaniu z poprzednim kwartałem. W IV kwartale 2010 r. wskaźnik ten wynosił 974 (w miastach 966, na wsi 988), podczas gdy w IV kwartale 2009 r. na 1000 osób pracujących przypadało 983 osób niepracujących (989 w miastach, 974 na wsi), a w III kwartale 2010 r. – 958 (w miastach 965, na wsi 949).

W IV kwartale 2010 r. ludność aktywna zawodowo stanowiła 55,8% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Podobnie jak w poprzednich kwartałach wyraźnie wyższy współczynnik aktywności zawodowej wystąpił w populacji mężczyzn (64,3%) niż kobiet (48,2%).

W porównaniu z analizowanym okresem poprzedniego roku odnotowano wzrost współczynnika aktywności zawodowej osób w wieku 15 lat i więcej (o 0,7 pkt), natomiast w stosunku do poprzedniego kwartału niewielki spadek (o 0,4 pkt). Wskaźnik ten w skali roku zwiększył się niezależnie od miejsca zamieszkania jak i płci, natomiast w porównaniu z poprzednim kwartałem zmalał i tylko wśród mieszkańców miast pozostał na tym samym poziomie.

Współczynnik aktywności zawodowej osób w wieku produkcyjnym osiągnął w IV kwartale 2010 roku poziom 72,0% i wzrósł w porównaniu z IV kwartałem 2009 r. (o 0,8 pkt), natomiast w porównaniu z III kwartałem 2010 r. odnotowano spadek (o 0,4 pkt).

Tabl. 2. Współczynnik aktywności zawodowej ludności

Tabl. 2: Współczynnik aktywności zawodowej i bezrobotności

Wyszczególnienie	2009	2010			
	IV kwartał	III kwartał	IV kwartał		
	w %			+/- w porównaniu z	
				IV kw. 2009	III kw. 2010
	w wieku 15 lat i więcej				
Ogółem	55,1	56,2	55,8	0,7	-0,4
mężczyźni	63,5	64,6	64,3	0,8	-0,3
kobiety	47,5	48,6	48,2	0,7	-0,4
Miasta	55,0	56,2	56,2	1,2	0,0
Wieś	55,2	56,1	55,3	0,1	-0,8
	w wieku produkcyjnym (18 - 59/64) ¹				
Ogółem	71,2	72,4	72,0	0,8	-0,4
mężczyźni	76,0	76,8	76,6	0,6	-0,2
kobiety	66,2	67,7	67,2	1,0	-0,5
Miasta	71,2	72,8	72,6	1,4	-0,2
Wieś	71,4	71,9	71,1	-0,3	-0,8

2. PRACUJĄCY

W IV kwartale 2010 r. odnotowano wzrost populacji pracujących w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku i spadek w stosunku do poprzedniego kwartału.

Tab. 3. Pracujący

Wyszczególnienie	2009	2010			
	IV kw.	III kw.	IV kw.		
	w tysiącach			IV kw.	III kw.
				2009=100	2010=100
Ogółem	15885	16199	16075	101,2	99,2
mężczyźni	8701	8898	8844	101,6	99,4
kobiety	7184	7301	7231	100,7	99,0
Miasta	9820	9981	9966	101,5	99,8
Wieś	6065	6218	6109	100,7	98,2

W IV kwartale 2010 r. pracowało 16075 tys. osób (o 190 tys., tj. o 1,2% więcej niż przed rokiem). Spośród ogółu pracujących 9966 tys. stanowili mieszkańcy miast, a ich udział w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 62,0% (wzrost w skali roku o 146 tys. osób, tj. o 1,5%). Liczba osób pracujących mieszkających na wsi wyniosła 6109 tys. (o 44 tys. osób, tj. o 0,7% więcej niż przed rokiem).

¹ 18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn.

W analizowanym kwartale pracujący stanowili 50,6% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. W porównaniu z poprzednim kwartałem liczba osób pracujących zmniejszyła się o 124 tys. (tj. o 0,8%). Spadek ten dotyczył populacji mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio o 0,6% i o 1,0%). Zmniejszyła się liczba pracujących na wsi oraz w miastach (odpowiednio o 109 tys., tj. o 1,8% i o 15 tys., tj. o 0,2%).

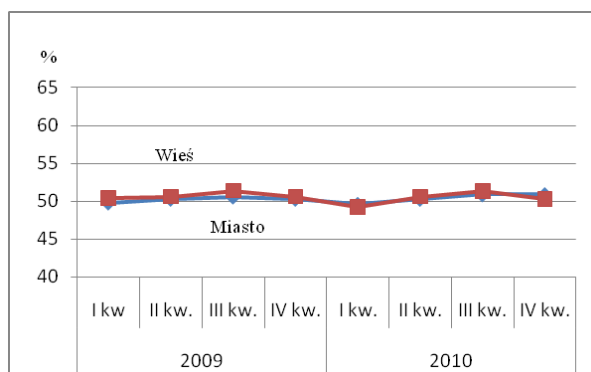
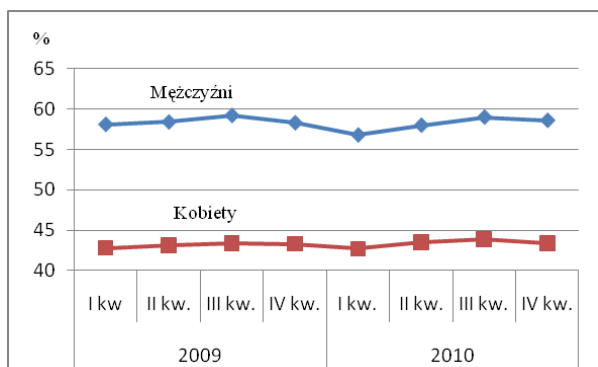
W porównaniu z IV kwartałem 2009 r. wskaźnik zatrudnienia zwiększył się o 0,2 pkt. Wzrost ten wystąpił przede wszystkim w populacji mężczyzn (o 0,3 pkt), natomiast w populacji kobiet wskaźnik pozostał praktycznie na tym samym poziomie (wzrost o 0,1 pkt). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania wzrost wystąpił wśród mieszkańców miast o 0,6 pkt, natomiast wśród mieszkańców wsi odnotowano spadek wskaźnika o 0,3 pkt.

W stosunku do III kwartału 2010 r. wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się o 0,5 pkt. Spadek ten miał miejsce zarówno w populacji kobiet jak i mężczyzn (odpowiednio o 0,5 pkt i o 0,4 pkt). Wśród mieszkańców wsi wskaźnik zatrudnienia zmniejszył się o 1,0 pkt, zaś w mieście pozostał na tym samym poziomie.

Tab. 4. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej

Wyszczególnienie	2009	2010			
	IV kw.	III kw.	IV kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			IV kw. 2009	III kw. 2010
	w wieku 15 lat i więcej				
Ogółem	50,4	51,1	50,6	0,2	-0,5
mężczyźni	58,3	59,0	58,6	0,3	-0,4
kobiety	43,3	43,9	43,4	0,1	-0,5
Miasta	50,3	50,9	50,9	0,6	0,0
Wieś	50,6	51,3	50,3	-0,3	-1,0

Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania

Tab. 5. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym

Wyszczególnienie	2009	2010			
	IV kw.	III kw.	IV kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			IV kw. 2009	III kw. 2010
	w wieku produkcyjnym (18-59/64) ²				
Ogółem	65,1	65,7	65,2	0,1	-0,5
mężczyźni	69,6	70,1	69,7	0,1	-0,4
kobiety	60,2	61,0	60,4	0,2	-0,6
Miasta	64,9	65,8	65,6	0,7	-0,2
Wieś	65,3	65,6	64,5	-0,8	-1,1

Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym w omawianym kwartale wyniósł 65,2% i w skali roku utrzymał się na podobnym poziomie (wzrost o 0,1 pkt). Wśród mieszkańców miast odnotowano wzrost tego wskaźnika (o 0,7 pkt), natomiast wśród mieszkańców wsi wystąpił spadek (o 0,8 pkt). W stosunku do poprzedniego kwartału wskaźnik ten zmniejszył się o 0,5 pkt. Spadek ten wystąpił niezależnie od miejsca zamieszkania jak i płci.

² 18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn.

2.1. Pracujący według cech zawodowych

W IV kwartale 2010 r. w charakterze pracowników najemnych pracowało 12437 tys. osób, tj. 77,4% ogółu pracujących (z tego 66,0% w sektorze prywatnym). W porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku było to więcej o 74 tys. osób, tj. o 0,6%. Wśród 3036 tys. osób prowadzących własną działalność gospodarczą zwiększyła się zarówno liczba pracodawców (o 28 tys., tj. o 4,4%), jak i pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników najemnych (o 101 tys., tj. o 4,4%).

W charakterze pomagających członków rodzin w IV kw. 2010 r. pracowało 602 tys. osób tj. 3,7% ogółu pracujących, większość z nich na wsi (530 tys., tj. 88,0%). W stosunku do IV kw. 2009 r. zbiorowość ta zmniejszyła się o 15 tys. (tj. o 2,4%).

W omawianym kwartale populacja osób pracujących posiadających umowę na czas określony liczyła 3451 tys. osób, tj. 27,7% ogółu pracowników najemnych i była większa w porównaniu do sytuacji przed rokiem o 173 tys. (tj. o 5,3%) i mniejsza o 74 tys. (tj. o 2,1%) w porównaniu z poprzednim kwartałem.

W sektorze usługowym pracowało 9146 tys. osób, co stanowiło 56,9% wszystkich pracujących. Pracujący w sektorze przemysłowym (4879 tys. osób) stanowili 30,4%, a w sektorze rolniczym (2044 tys. osób) 12,7% ogółu pracujących.

Tabl. 6. Struktura pracujących według sektorów i statusu zatrudnienia

Wyszczególnienie	2009	2010	
	IV kwartał	III kwartał	IV kwartał
Ogółem	100,0	100,0	100,0
sektor: publiczny	26,2	26,4	26,3
prywatny	73,8	73,6	73,7
Pracownicy najemni	77,8	77,2	77,4
sektor: publiczny	26,2	26,4	26,3
prywatny	51,6	50,8	51,1
Pracodawcy i pracujący na własny rachunek	18,3	18,7	18,9
Pomagający członkowie rodzin	3,9	4,1	3,7
Z Ogółem sektory ekonomiczne: ³			
Rolniczy	12,9	13,1	12,7
Przemysłowy	30,8	30,2	30,4
Usługowy	56,3	56,7	56,9

2.2. Pracujący według wymiaru czasu pracy

Przeciętny tygodniowy czas pracy we wszystkich miejscach pracy w IV kwartale 2010 r. wyniósł 39,3 godz. (w miastach 39,5 godz., na wsi 39,0 godz.) i ukształtował się na poziomie zbliżonym do poprzedniego roku, a w stosunku do III kwartału 2010 r. był krótszy o blisko 3 godziny.

Podobnie jak w poprzednich kwartałach, kobiety pracowały krócej niż mężczyźni. W omawianym kwartale przeciętny tygodniowy czas pracy kobiet wyniósł 36,7 godz., a mężczyzn 41,5 godz.

W analizowanym okresie przeciętny tygodniowy czas pracy w głównym miejscu pracy wyniósł 38,5 godz. (w sektorze publicznym - 36,6 godz., a w sektorze prywatnym - 39,2 godz.), podobnie jak przed rokiem i o blisko 3 godz. krócej niż w poprzednim kwartale.

³ Patrz uwagi na str. 2

W IV kwartale 2010 r. w niepełnym wymiarze czasu pracowało 1331 tys. osób, czyli 8,3% ogółu pracujących. W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, jak i w stosunku do poprzedniego kwartału wskaźnik ten pozostał praktycznie na tym samym poziomie (minimalny wzrost odpowiednio o 0,1 pkt i o 0,2 pkt). W dalszym ciągu w wymiarze krótszym niż pełen etat częściej pracowały kobiety niż mężczyźni (11,5% wobec 5,6%). Zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy w większym stopniu dotyczyło mieszkańców wsi niż miast (odpowiednio 9,6% wobec 7,5%).

2.3. Niepełnozatrudnieni⁴ (Underemployment)

W analizowanym kwartale populacja niepełnozatrudnionych liczyła 330 tys. osób i stanowiła 2,1% ogółu pracujących. Zbiorowość ta ukształtowała się na podobnym poziomie zarówno w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, jak i w stosunku do poprzedniego kwartału. Ponad połowę tej populacji stanowiły kobiety (62,1%). Niepełnozatrudnienie tak jak dotychczas w większym stopniu występowało wśród mieszkańców miast niż wsi (57,0% wobec 43,3%).

2.4. Pracujący w więcej niż jednym miejscu pracy

W IV kwartale 2010 r. w więcej niż jednym miejscu pracy pracowało 1143 tys. osób. Udział tej populacji w liczbie pracujących ogółem wyniósł 7,1%. W porównaniu z IV kwartałem 2009 r. odsetek ten pozostał na tym samym poziomie, a w stosunku do III kwartału 2010 r. zmniejszył się o 0,2 pkt. W dalszym ciągu wśród pracujących w więcej niż jednym miejscu pracy większość stanowili mężczyźni (64,3%). Pracę dodatkową najczęściej posiadały osoby, których główne miejsce pracy znajdowało się w rolnictwie (48,8% ogółu pracujących dodatkowo), a następnie w edukacji (10,7%) oraz w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (7,3%).

Tab. 7. Pracujący w więcej niż 1 miejscu pracy

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
	w tysiącach				
IV kw. 2009	1129	705	425	500	629
III kw. 2010	1178	761	418	530	648
IV kw. 2010	1143	735	408	524	620
	w % ogólnej liczby pracujących w danej grupie				
IV kw. 2009	7,1	8,1	5,9	5,1	10,4
III kw. 2010	7,3	8,6	5,7	5,3	10,4
IV kw. 2010	7,1	8,3	5,6	5,3	10,1

2.5. Pracujący poszukujący innej pracy (głównej lub dodatkowej) niż obecnie wykonywana

W omawianym kwartale innej pracy niż obecnie wykonywana poszukiwało 580 tys. osób pracujących. W stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku odsetek ten zwiększył się (o 0,5 pkt), natomiast w porównaniu z poprzednim kwartałem zmniejszył się (o 0,5 pkt). W IV kwartale 2010 r. zbiorowość ta wyniosła 3,6% ogółu pracujących, przed rokiem było to 3,1%, a w poprzednim kwartale 4,1%.

W dalszym ciągu najważniejszą przyczyną poszukiwania pracy pozostaje chęć poprawy warunków finansowych. Powód ten wskazało 334 tys. osób, czyli 57,6% ogółu poszukujących innej pracy (przed rokiem 52,8%, a w poprzednim kwartale 57,4%). Drugą pod względem wielkości grupę stanowiły osoby poszukujące stałej pracy, było to 59 tys. osób, tj. 10,2% (przed rokiem 11,1%, a w poprzednim kwartale 12,3%).

⁴ Osoby w wieku 15-74 lata pracujące (łącznie we wszystkich miejscach pracy) mniej niż 40 godzin tygodniowo, które chciałyby pracować dłużej niż obecnie i gotowe są podjąć inną lub dodatkową pracę w ciągu 2 tygodni. Wielkość tej populacji jest jednym z mierników opisujących sytuację na rynku pracy.

Tab. 8. Pracujący poszukujący innej pracy

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta	Wieś
w tysiącach					
IV kw. 2009	494	260	234	290	204
III kw. 2010	665	383	282	431	234
IV kw. 2010	580	326	253	371	208
w % ogólnej liczby pracujących w danej grupie					
IV kw. 2009	3,1	3,0	3,3	3,0	3,4
III kw. 2010	4,1	4,3	3,9	4,3	3,8
IV kw. 2010	3,6	3,7	3,5	3,7	3,4

Innej pracy poszukiwało 3,7% spośród wszystkich pracujących mężczyzn i 3,5% pracujących kobiet (przed rokiem odpowiednio 3,0% i 3,3%, a w poprzednim kwartale 4,3% i 3,9%). Odsetek poszukujących innej pracy w miastach wyniósł 3,7% wobec 3,4% na wsi (przed rokiem – 3,0% wobec 3,4%, w poprzednim kwartale – 4,3% wobec 3,8%). Wśród zbiorowości poszukujących innej pracy osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 29,8%, z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym 27,8%, a z wykształceniem zasadniczym zawodowym 23,4%.

3. BEZROBOTNI

W IV kwartale 2010 r. odnotowano wzrost liczby bezrobotnych zarówno w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku, jak i w stosunku do poprzedniego kwartału. Zbiorowość bezrobotnych liczyła 1649 tys. osób i w okresie roku zwiększyła się o 178 tys. osób, tj. o 12,1%. W ciągu kwartału populacja bezrobotnych wzrosła o 22 tys. osób (tj. o 1,4%).

Wzrost bezrobocia odnotowany w skali roku w większym stopniu dotyczył kobiet niż mężczyzn. Liczba bezrobotnych kobiet zwiększyła się o 97 tys. osób, tj. o 14,0%, a bezrobotnych mężczyzn o 80 tys. osób, tj. o 10,3%. Zbiorowość bezrobotnych mieszkańców miast zwiększyła się o 112 tys. osób, tj. o 12,1%, natomiast wsi o 66 tys. osób, co stanowiło również wzrost o 12,1%.

W porównaniu z III kwartałem 2010 r. zwiększyła się liczba bezrobotnych mężczyzn (o 2,0%), jak i kobiet (o 0,5%). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, wzrost bezrobocia wystąpił na wsi (o 5,2%), natomiast w mieście odnotowano niewielki spadek (o 0,8%).

Spśród bezrobotnych, spełniających kryteria stosowane w BAEL, w IV kwartale 2010 r. 66,7% osób było zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (przed rokiem – 67,9%, a w poprzednim kwartale – 63,7%). Z tej grupy zasiłek dla bezrobotnych pobierało 11,6% osób (przed rokiem – 14,2%, w poprzednim kwartale – 11,8%).

Tabl. 9. Bezrobotni

Wyszczególnienie	2009	2010			
	IV kwartał	III kwartał	IV kwartał		
	w tysiącach			IV kw. 2009=100	III kw. 2010=100
Ogółem	1471	1627	1649	112,1	101,4
mężczyźni	778	841	858	110,3	102,0
kobiety	694	787	791	114,0	100,5
Miasta	926	1046	1038	112,1	99,2
Wieś	545	581	611	112,1	105,2

3.1. Stopa bezrobocia

W IV kwartale 2010 r. stopa bezrobocia ogółem wyniosła 9,3%, natężenie bezrobocia wzrosło zatem w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku o 0,8 pkt, a w stosunku do poprzedniego kwartału zwiększyło się o 0,2 pkt.

W porównaniu z III kwartałem 2010 r. stopa bezrobocia zwiększyła się zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet o 0,2 pkt. Podobny kierunek zmian zanotowano wśród mieszkańców wsi (wzrost o 0,6 pkt), natomiast wśród mieszkańców miast zaobserwowano niewielki spadek (o 0,1 pkt).

Tab. 10. Stopa bezrobocia

Wyszczególnienie	2009	2010			
	IV kw.	III kw.	IV kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			IV kw. 2009	III kw. 2010
Ogółem	8,5	9,1	9,3	0,8	0,2
mężczyźni	8,2	8,6	8,8	0,6	0,2
kobiety	8,8	9,7	9,9	1,1	0,2
Miasta	8,6	9,5	9,4	0,8	-0,1
Wieś	8,2	8,5	9,1	0,9	0,6

W skali roku zwiększenie natężenia bezrobocia wystąpiło zarówno w populacji mężczyzn jak i kobiet (odpowiednio o 0,6 pkt wobec 1,1 pkt). Stopa bezrobocia dla kobiet była wyższa niż dla mężczyzn – 9,9% wobec 8,8%. Stopa bezrobocia w miastach wzrosła o 0,8 pkt do poziomu 9,4%, natomiast na wsi zwiększyła się o 0,9 pkt i wyniosła 9,1%.

3.2. Bezrobotni według wieku

W IV kwartale 2010 r. liczba osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym wynosiła 1639 tys., w tym w wieku produkcyjnym mobilnym 1191 tys. osób, a w wieku niemobilnym 448 tys. osób. W skali roku wystąpił wzrost liczby bezrobotnych wśród wszystkich prezentowanych grup wieku. Największy odnotowano w wieku produkcyjnym niemobilnym (o 19,1 %) oraz w grupie osób w wieku 45 lat i więcej (o 20,0 %).

W analizowanym kwartale największą stopę bezrobocia odnotowano wśród osób w wieku produkcyjnym mobilnym (10,6%), w tym głównie wśród młodzieży w wieku 15-24 lata (23,6%). W porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku, jak i w stosunku do poprzedniego kwartału wzrosła stopa bezrobocia wśród wszystkich prezentowanych grup wieku.

Tab. 11. Bezrobotni i stopa bezrobocia według wieku

Wiek	2009	2010			
	IV kwartał	III kwartał	IV kwartał	IV kw. 2009=100	III kw. 2010=100
Bezrobotni (w tys.)					
Ogółem	1471	1627	1649	112,1	101,4
Do 24 lat	392	427	398	101,5	93,2
25–34	447	494	508	113,6	102,8
35–44	252	274	287	113,9	104,7
45 lat i więcej	380	433	456	120,0	105,3
w wieku produkcyjnym ⁵	1465	1616	1639	111,9	101,4
mobilnym ⁶	1089	1192	1191	109,4	99,9
niemobilnym ⁷	376	424	448	119,1	105,7
Stopa bezrobocia (w %)				+/- w porównaniu z	
				IV kw. 2009=100	III kw. 2010=100
Ogółem	8,5	9,1	9,3	0,8	0,2
Do 24 lat	22,3	23,4	23,6	1,3	0,2
25–34	8,7	9,4	9,7	1,0	0,3
35–44	5,9	6,3	6,6	0,7	0,3
45 lat i więcej	6,1	6,8	7,1	1,0	0,3
w wieku produkcyjnym ⁵	8,6	9,3	9,5	0,9	0,2
mobilnym ⁶	9,8	10,5	10,6	0,8	0,1
niemobilnym ⁷	6,4	7,1	7,5	1,1	0,4

⁵ 18-59 lat dla kobiet, 18-64 lata dla mężczyzn.

⁶ 18-44 lata dla mężczyzn i kobiet.

⁷ 45-64 lata dla mężczyzn i 45-59 lat dla kobiet.

3.3. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

W IV kwartale 2010 r. najniższe natężenie bezrobocia dotyczyło osób z wykształceniem wyższym, dla których stopa bezrobocia wyniosła 4,7%. Nadal najwyższy wskaźnik bezrobocia notuje się wśród osób bez przygotowania zawodowego i o najniższym poziomie wykształcenia.

W ujęciu rocznym stopa bezrobocia zwiększyła się w większości grup ludności wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia. Największy wzrost tego wskaźnika odnotowano wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (odpowiednio o 2,8 pkt i o 1,3 pkt). Wśród osób posiadających wykształcenie policealne i średnie zawodowe wskaźnik wzrósł o 1,1 pkt i wyniósł 9,1%, natomiast spadek wystąpił wśród osób posiadających wykształcenie wyższe (o 0,3 pkt). W porównaniu z III kw. 2010 r. odnotowano również wzrost stopy bezrobocia dla większości analizowanych grup ludności. Największy wzrost (o 1,6 pkt) odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym. Wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym wskaźnik ten pozostał praktycznie na tym samym poziomie (wzrost o 0,1 pkt), zaś spadek (o 0,5 pkt) wystąpił wśród osób posiadających wykształcenie wyższe.

Tab. 12. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	2009	2010			
	IV kw.	III kw.	IV kw.	+/- w porównaniu z	
	w %			IV kw. 2009	III kw. 2010
Ogółem	8,5	9,1	9,3	0,8	0,2
Wyższe	5,0	5,2	4,7	-0,3	-0,5
Policealne i średnie zawodowe	8,0	8,7	9,1	1,1	0,4
Średnie ogólnokształcące	10,3	13,0	13,1	2,8	0,1
Zasadnicze zawodowe	9,3	10,1	10,5	1,2	0,4
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	15,9	15,6	17,2	1,3	1,6

Tabl. 13. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	2009	2010			
	IV kwartał	III kwartał	IV kwartał		
	w tysiącach			IV kw. 2009=100	III kw. 2010=100
Ogółem	1471	1627	1649	112,1	101,4
Wyższe	216	247	224	103,7	90,7
Policealne i średnie zawodowe	394	424	443	112,4	104,5
Średnie ogólnokształcące	168	212	213	126,8	100,5
Zasadnicze zawodowe	469	509	522	111,3	102,6
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	225	235	247	109,8	105,1

3.4. Bezrobocie absolwentów⁸

W analizowanym kwartale kryteria pozostawania bezrobotnym spełniało 157 tys. absolwentów różnego rodzaju szkół. Liczba ta była mniejsza w stosunku do ubiegłego roku (o 1,9%), jak i w porównaniu z poprzednim kwartałem (o 10,3%). Stopa bezrobocia wśród absolwentów wyniosła 25,0% i zmniejszyła się (o 0,3 pkt) w porównaniu z IV kwartałem 2009 r., jak i w stosunku do III kwartału 2010 r. (o 2,1 pkt).

Większe trudności ze znalezieniem pracy w omawianym kwartale mieli absolwenci mieszkający na wsi. Stopa bezrobocia dla tej populacji wyniosła 26,6% wobec 23,5% dla absolwentów mieszkających w mieście (przed rokiem odpowiednio 26,5% i 24,3%, a w III kwartale 2010 r. 25,6% wobec 28,3%).

W IV kwartale 2010 r. najmniej bezrobotnych było wśród absolwentów szkół wyższych 16,3% i średnich ogólnokształcących 30,8%, w największym stopniu bezrobocie wystąpiło wśród absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (42,0%) oraz średnich zawodowych (34,4%).

⁸ Osoby w wieku 15-30 lat, które ukończyły szkołę w okresie ostatnich 12 miesięcy przed badaniem i nie kontynuują nauki.

W porównaniu z IV kwartałem 2009 r. spadek stopy bezrobocia odnotowano wśród absolwentów szkół zasadniczych zawodowych i wyższych (odpowiednio o 7,3 pkt i o 1,9 pkt), natomiast wzrost tego wskaźnika nastąpił wśród osób, które ukończyły szkołę średnią ogólnokształcącą oraz policealną i średnią zawodową (odpowiednio o 12,0 pkt i o 1,5 pkt).

Tabl. 14. Bezrobotni absolwenci według poziomu wykształcenia

Poziom wykształcenia	2009	2010			
	IV kwartał	III kwartał	IV kwartał		
	w tysiącach			IV kw. 2009=100	III kw. 2010=100
Ogółem	160	175	157	98,1	89,7
Wyższe	65	69	57	87,7	82,6
Policealne i średnie zawodowe	51	59	53	103,9	89,8
Średnie ogólnokształcące	9	18	16	177,8	88,9
Zasadnicze zawodowe	33	28	29	87,9	103,6

3.5. Źródła bezrobocia

W IV kwartale 2010 r. główną przyczyną zaprzestania pracy przez osoby bezrobotne uprzednio pracujące⁹ było wygaśnięcie umowy na czas określony. Powód ten wskazało 37,6% tej populacji (przed rokiem – 35,2%, w poprzednim kwartale – 32,7%). Odsetek osób bezrobotnych wskutek likwidacji zakładu pracy lub stanowiska pracy wyniósł 30,1% (o 1,4 pkt mniej niż przed rokiem jak i o 2,0 pkt mniej niż w poprzednim kwartale).

Udział osób bezrobotnych uprzednio pracujących w sektorze prywatnym zwiększył się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku (o 1,1 pkt), natomiast w porównaniu z poprzednim kwartałem zmniejszył się (o 0,4 pkt).

W analizowanym kwartale udział bezrobotnych, których ostatnie miejsce pracy znajdowało się w sektorze przemysłowym wyniósł 42,4% wszystkich bezrobotnych uprzednio pracujących. Odsetek bezrobotnych uprzednio pracujących w sektorze usługowym wyniósł 54,1%, a w sektorze rolniczym 3,5%.

3.6. Bezrobocie długotrwale¹⁰

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w omawianym kwartale wyniósł ponad 10 miesięcy. Najdłużej, ponad 12 miesięcy, pracy poszukiwały osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym.¹¹ Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i niższym poszukiwali pracy ponad 11 miesięcy, zaś najkrócej - osoby posiadające wykształcenie wyższe (ponad 8 miesięcy).

W IV kwartale 2010 r. liczba bezrobotnych długotrwale poszukujących pracy wyniosła 485 tys. osób i wzrosła w porównaniu z poprzednim kwartałem (o 2,5 pkt), jak i w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku (o 4,2%). Udział tej grupy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 29,4%, w III kwartale 2010 r. ukształtował się na poziomie 26,9%, natomiast w analogicznym okresie poprzedniego roku wyniósł 25,2%. W analizowanym kwartale w populacji bezrobotnych mężczyzn udział długotrwale bezrobotnych wyniósł 30,1%, a wśród kobiet – 28,7%. Zjawisko długotrwałego bezrobocia w podobnym stopniu dotyczyło mieszkańców wsi, jak i miast (30,0% wobec 29,1%).

Tabl. 15. Udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w danej grupie

Wyszczególnienie	2009	2010			
	IV kwartał	III kwartał	IV kwartał		
	w % ogólnej liczby bezrobotnych w danej grupie			+/- w porównaniu z	
				IV kw. 2009	III kw. 2010
Ogółem	25,2	26,9	29,4	4,2	2,5
mężczyźni	22,1	27,3	30,1	8,0	2,8
kobiety	28,8	26,4	28,7	-0,1	2,3
Miasta	25,4	26,0	29,1	3,7	3,1
Wieś	25,1	28,2	30,0	4,9	1,8

⁹ Nie uwzględnia się tu osób, których przerwa w pracy wyniosła 8 lat lub dłużej.

¹⁰ Zaliczamy tu osoby, które szukają pracy przez okres dłuższy niż rok (tj. 13 miesięcy i więcej od momentu zakończenia przerwy w poszukiwaniu pracy, o ile wystąpiła i trwała co najmniej 4 tygodnie).

¹¹ 45-59 lat dla kobiet, 45-64 lata dla mężczyzn.

4. BIERNI ZAWODOWO

W IV kwartale 2010 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 14016 tys. osób i stanowiła 44,2% ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej. Liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku (o 133 tys., tj. o 0,9%), natomiast w stosunku do poprzedniego kwartału odnotowano wzrost (o 118 tys., tj. o 0,8%).

Wśród osób biernych zawodowo przeważały kobiety – 8625 tys. osób, tj. 61,5% ogółu biernych zawodowo, w tym 44,0% kobiet było w wieku produkcyjnym (18–59 lat). W większości kobiety biernie zawodowo posiadały wykształcenie gimnazjalne i niższe 41,8%, policealne i średnie zawodowe miało 17,9%, a zasadnicze zawodowe 17,0%.

Bierni zawodowo mężczyźni (5391 tys. osób) stanowili 38,5% ogółu osób biernych zawodowo, z czego w wieku produkcyjnym (18–64 lata) było 54,2% omawianej populacji. Mężczyźni bierni zawodowo w większości legitymowali się wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym (odpowiednio: 41,8% i 25,2%).

W wieku produkcyjnym było 47,9% osób biernych zawodowo. Podobnie jak przed rokiem główną przyczyną bierności (26,8% osób z tej grupy) była nauka i uzupełnianie kwalifikacji (28,8% mężczyzn i 25,2% kobiet). W IV kwartale 2010 r. chorobę lub niesprawność jako przyczynę bierności zawodowej wskazało 22,8% osób (31,7% mężczyzn, 15,9% kobiet) – o 0,6 pkt mniej niż w analizowanym okresie ubiegłego roku. Obowiązki rodzinne związane z prowadzeniem domu jako powód rezygnacji z pracy wskazało 21,9% osób biernych zawodowo (5,4% mężczyzn i 34,6% kobiet) – o 1,6 pkt więcej niż przed rokiem. Emerytura była powodem niewykonywania i nieposzukiwania pracy dla 17,7% osób (23,3% mężczyzn i 13,5% kobiet) i w stosunku do IV kwartału 2009 r. udział ten zmniejszył się (o 1,0 pkt).

Odsetek osób zniechęconych bezskutecznością poszukiwania pracy w omawianym kwartale wyniósł 6,2%, (6,3% dla mężczyzn i 6,1% dla kobiet) i zmniejszył się w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 0,2 pkt, natomiast w stosunku do poprzedniego kwartału wzrósł o 0,7 pkt.

Podsumowanie

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w IV kwartale 2010 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku:

- wzrosła liczba pracujących, ale zwiększyła się także liczba bezrobotnych,
- spadł wskaźnik zatrudnienia na wsi
- spadł wskaźnik zatrudnienia wśród mężczyzn,
- wzrosła liczba pracowników najemnych posiadających umowę o pracę na czas określony,
- wzrosła stopa bezrobocia, największy wzrost odnotowano wśród osób w wieku 15–24 lata,
- zmniejszyła się liczba osób niepracujących przypadających na 1000 osób pracujących,
- zwiększyła się liczba osób poszukujących innej pracy, jednak nadal dla ponad połowy z nich powodem poszukiwania pozostaje chęć poprawy warunków finansowych,
- spadła liczba osób biernych zawodowo,
- nastąpiło zmniejszenie udziału osób biernych zawodowo, dla których przyczyną bierności była nauka i uzupełnianie kwalifikacji, choroba niepełnosprawność oraz obowiązki rodzinne; blisko połowa populacji biernych zawodowo to osoby w wieku produkcyjnym, a najczęściej występującymi przyczynami bierności w tej grupie, tak jak dotychczas, pozostają: nauka i uzupełnianie kwalifikacji, choroba lub niesprawność, obowiązki rodzinne i emerytura.

W porównaniu z poprzednim kwartałem odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych o 1,4%. Liczba pracujących zmniejszyła się o 0,8%, a populacja biernych zawodowo wzrosła o 0,8%.